

Čís. 13049.

Stát neručí za škodu, kterou utrpělo dítě svěřené doзору státní opatrovny.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1933, Rv I 2132/33.)

Nezletilá žalobkyně domáhala se na československém státu náhrady škody, tvrdíc, že docházela do státní opatrovny, že při hře spadla do hliníku a se poranila, k čemuž prý došlo proto, že děti nebyly opatrovány pečlivě a řádně, jakž vyžadovalo nebezpečí místa. Proce s ní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Žalobkyně se dožaduje náhrady škody za zranění proti státu z důvodu jeho ručení za zřízence, za opatrovnici N-ovou a za pěstounku S-ovou, na státní opatrovně zaměstnané, a to proto, že zanedbaly ve výkonu své činnosti potřebné opatrnosti a pozornosti. Tyto na státní opatrovně zaměstnané osoby jako takové jednaly zřejmě ve výkonu veřejné moci, u výkonu školní výchovy a opatrování dětí. Není dosud zákona, o který by podle § 92 ústavní listiny bylo lze opřítí takový nárok z důvodu ručení státu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Podle názoru odvolatelky je právní posouzení věci prvním soudem mylné, poněvadž věc neměla býti posouzená podle § 92 ústavní listiny, nýbrž podle ustanovení občanského zákona o náhradě škody zejména § 1315 obč. zák., který stanoví, že ručí ten, kdo užívá osoby neschopné k opatření svých záležitostí za škodu, kterou tato osoba způsobí, a nečiní se tu rozdíl v osobě zaměstnavatelově. Názor odvolatelky není správný. Zde jde o náhradu škody proti státu způsobené jeho orgány. A tu jest rozeznávati, zda stát vystupuje jako soukromoprávní osoba či jako nositel veřejné moci veřejnými orgány. Vystupuje-li jako podmět soukromoprávní, není pochybnosti, že ručí jako každá jiná osoba soukromá podle § 1295 a násl. obč. zák. za škodu jeho orgány způsobenou. Jinak ovšem jest tomu, vystupuje-li jako osoba veřejnoprávní, vykonáváje svá výsostní práva. A tu má odvolací soud stejně jako první soud za to, že v souzeném případě vystupuje stát jako osoba veřejnoprávní, ana se žalobkyně domáhá náhrady škody z důvodu, že pěstounky ve státní opatrovně, jichž doзору byla svěřena, zanedbaly povinnou péči, čím se stalo, že žalobkyně přišla k úrazu. Takový nárok nevyplývá z právního poměru sobě rovných podmětů, nýbrž z poměru žalobkyně jako příslušnice státu proti státu jako veřejnoprávnímu útvaru, není tudíž povahy soukromoprávní, nýbrž veřejnoprávní. A tu § 92 úst. listiny stanoví, že stát ručí za škodu jeho orgány způsobenou — a za ně jest považovati pěstounky ve státní opatrovně — jen tehdy, pakliže mu to zvláštní zákon ukládá. Takového zákona ohledně pěstounů ve státní opatrovně není a proto také odpadá ručení státu za ně. Správně proto posoudil první soud věc po stránce právní, zamítnuv žalobu již z tohoto důvodu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) spatřuje dovolatelka v tom, že i odvolací soud jest právního názoru, že stát neručí

za škodu, kterou utrpěla žalobkyně, jsou svěřena dozeru státní opatrovny, poněvadž šlo o výkon veřejné moci a není zákona, jenž by ukládal státu ručení za škodu z tohoto důvodu (§ 92 ústavní listiny), a doličuje, že stát za škodu tu ručí jako každý jiný zaměstnavatel podle všeobecných zákonných ustanovení, nanejvýš podle § 1315 obč. zák. Dovolací soud pokládá za správné právní posouzení věci odvolacím soudem a odkazuje proto dovolatelku na výstižné důvody napadeného rozsudku, k nimž dodává toto: Není pochyby, že jednou z veřejnoprávních funkcí státu jest školní výchova a vzdělání občanů (§ 1 zákona čís. 292 sb. z. a n. z roku 1920). Všeobecného vzdělání se dostává občanům ve školách obecných, do nichž návštěva počíná šestým rokem dítěte. Výchově mládeže ve věku předškolním slouží školy mateřské a opatrovny. Úkolem dětských opatroven, do nichž mohou býti přijaty dívky ve věku od tří do šesti let, jest, aby přijímaly pod dozor děti dělnických tříd, navykaly je přiměřenému zaměstnání, čistotnosti, pořádku a dobrým mravům a by dětem vštěpovaly lásku k práci (§ 26 nařízení čís. 108/1872 ř. z.). Pokud opatrovny udržuje a spravuje stát, plní tím posláni rázu veřejnoprávního svými orgány — opatrovnicemi. Odvozuje-li tedy žalobkyně nárok na náhradu škody z opomenutí dohledu, dozoru a opatrování opatrovnicemi, jde o nárok rázu veřejného. V platném právním řádě není všeobecného předpisu, jímž by bylo státu uloženo ručení za škodu způsobenou orgány státními u výkonu veřejné moci. Platí tu předpis § 92 ústavní listiny, že stát ručí v takových případech za škodu jen tehdy, stanoví-li tak zvláštní zákon. Poněvadž v oboru školství, nanejvýš v oboru opatroven, příslušný zákon dosud vydán nebyl, posoudily nižší soudy věc po právní stránce správně, zamítнувše žalobu pro nedostatek zákonného předpisu.

Čís. 13050.

Byl-li návrh, by bylo povoleno ofotografování poslední vůle, vyřízen presidiálně jako věc justiční správy, lze zamítnutí návrhu napadati jen dozorčí stížností. Navrhovateli není však bráněno, by se, kdyby dozorčí stížnost neměla úspěchu, nedomáhal toho, by bylo rozhodnuto o jeho návrhu usnesením pozůstalostního soudu, proti němuž by mu pak příslušely opravné prostředky podle zákona ze dne 19. června 1931, čís. 100 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1933, R I 953/33.)

Ve sporu o platnost závěti navrhl žalovaný dědic na okresním soudě v T., jenž byl soudem pozůstalostním, by mu bylo povoleno ofotografování poslední vůle. Soud první stolice návrh zamítl. Rekursní soud (krajský soud v M.) nevyhověl navrhovateli rekursu.

Nejvyšší soud z podnětu dovolacího rekursu zrušil napadené usnesení a uložil krajskému soudu v M., by postoupil spisy presidiu krajského soudu k vyřízení dozorčí stížnosti.